

ดับลินคอร์เมเตดาต้า ฉบับ 1.1 ภาษาไทย

แปลโดย ประดิษฐา ศิริพันธ์ 2544-08-07

ประกาศ วันที่ 1999-07-02

ตัวระบุ

สำหรับใช้แทน ดับลินคอร์เมเตดาต้า ฉบับ 1.0 1998-09

ฉบับล่าสุด <http://dublincore.org/documents/dces/>

ภาษาอื่น ๆ <http://dublincore.org/resources/translations/>

สถานภาพ เอกสารนี้เป็นข้อเสนอของโครงการริเริ่มดับลินคอร์เมเตดาต้า

ลักษณะ ดับลินคอร์ เมเตดาต้าฉบับ 1.1 ใช้แทนดับลินคอร์ เมเตดาต้าฉบับ 1.0
ข้อความในเอกสารนี้ ใช้อ้างอิงในการประชุมเชิงปฏิบัติการ รายงาน เอกสาร
โครงการ และกิจกรรมต่างๆที่คณะทำงานดับลินคอร์พัฒนาขึ้น

คำอธิบายศัพท์

attribute	ลักษณะประจำ
Dublin Core Metadata Element Set	ชุดหน่วยข้อมูลย่อยของดับลินคอร์เมเตดาต้า
Element	หน่วยข้อมูลย่อย (คำแปล ศสท.สำหรับดับลินคอร์) ส่วนย่อย (คำแปลราชบัณฑิต)
Identifier	ตัวระบุ (คำแปลราชบัณฑิต)

อ้างอิง ศัพท์บัญญัติราชบัณฑิตยสถาน <http://qdir.gits.net.th/>

บทนำ

เอกสารฉบับนี้ เป็นบทสรุปจากการปรับปรุงแก้ไขคำจำกัดความเดิมของชุดหน่วยข้อมูลย่อยดับลินคอร์เมเตดาต้า (REF2413) ใช้ชื่อเป็นทางการว่า ดับลินคอร์เมเตดาต้า ฉบับ 1.1

การกำหนดคำจำกัดความเป็นไปตามมาตรฐานที่องค์กรด้านเมเตดาต้าอื่นๆใช้อ้างอิง เมื่อกล่าวถึงหน่วยข้อมูลย่อยเมเตดาต้า เพื่อให้การใช้คำศัพท์ของคณะทำงานดับลินคอร์เป็นแบบแผนสากล
ทุกวงการสามารถสื่อความหมายถูกต้องชัดเจนและเข้าใจตรงกัน

หน่วยข้อมูลย่อยดับลินคอร์ทุกหน่วย กำหนดความหมายตาม**มาตรฐาน ISO/IEC 11179** ได้แก่

- **ชื่อ Name** - การกำหนดคำสำหรับเรียกชื่อหน่วยข้อมูลย่อย
- **ตัวระบุ Identifier**- ตัวระบุกำหนดเฉพาะสำหรับหน่วยข้อมูลย่อย
- **ฉบับ Version**- ฉบับของหน่วยข้อมูลย่อย
- **หน่วยงานที่จดทะเบียน Registration Authority** - หน่วยงานที่จดทะเบียนหน่วยข้อมูลย่อย
- **ภาษา Language** - ภาษาที่หน่วยข้อมูลย่อยระบุในการใช้งาน
- **คำจำกัดความ Definition** - คำอธิบายแนวความคิด ลักษณะเนื้อหาของหน่วยข้อมูลย่อย
- **ข้อบังคับ Obligation** - ข้อบังคับสำหรับแต่ละหน่วยข้อมูลย่อยว่าต้องมีข้อมูลหรือไม่
- **ประเภทข้อมูล Datatype** - ประเภทของข้อมูลที่บันทึกในหน่วยข้อมูลย่อย
- **จำนวนซ้ำสูงสุด Maximum occurrence** - การจำกัดจำนวนว่ามีหน่วยข้อมูลย่อยซ้ำได้กี่ครั้ง
- **ข้อคิดเห็น Comment** - ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หน่วยข้อมูลย่อย

หน่วยข้อมูลย่อยระดับลินคอร์ด ที่ใช้และเป็นไปตามมาตรฐาน ISO/IEC 11179 6 รายการ ได้แก่

ฉบับ Version:	1.1
หน่วยงานที่จดทะเบียน Registration Authority:	Dublin Core Metadata Initiative
ภาษา Language:	en
ข้อบังคับ Obligation:	เลือกได้ Optional
ประเภทข้อมูล Datatype:	สายอักขระ Character String
จำนวนซ้ำสูงสุด Maximum Occurrence:	ไม่จำกัด Unlimited

หน่วยข้อมูลย่อย: ชื่อเรื่อง TITLE

ชื่อ:	ชื่อเรื่อง
ตัวระบุ:	ชื่อเรื่อง
คำจำกัดความ:	ชื่อของทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น:	โดยทั่วไปให้ใช้ชื่อเรื่องที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

หน่วยข้อมูลย่อย: เจ้าของงาน CREATOR

ชื่อ:	เจ้าของงาน
ตัวระบุ:	เจ้าของงาน
คำจำกัดความ:	ผู้ที่สร้างสรรค์เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น:	ตัวอย่าง เจ้าของงานหมายถึงบุคคล หน่วยงาน หน่วยบริการ โดยทั่วไปชื่อเจ้าของงานควรใช้ชื่อบุคคลหรือหน่วยงานที่สร้างสรรค์ผลงาน

หน่วยข้อมูลย่อย: หัวเรื่อง และ คำสำคัญ SUBJECT and KEYWORDS

ชื่อ:	หัวเรื่อง หรือ คำสำคัญ
ตัวระบุ:	หัวเรื่อง
คำจำกัดความ:	หัวข้อ ที่อธิบายเรื่องและเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น:	โดยทั่วไปใช้คำสำคัญสำหรับแสดงหัวเรื่อง วลีสำคัญ และรหัส หมวดวิชาที่อธิบายเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ ข้อแนะนำวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดคือเลือกใช้ศัพท์ควบคุม หรือระบบจัดหมู่ที่ เป็นทางการ

หน่วยข้อมูลย่อย: ลักษณะ DESCRIPTION

ชื่อ:	ลักษณะ
ตัวระบุ:	ลักษณะ
คำจำกัดความ:	รายละเอียดเนื้อหาของสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น:	ลักษณะอาจหมายถึง บทคัดย่อ สารบัญ การอ้างอิงภาพประกอบเนื้อหา หรือการบรรยายให้ทราบเนื้อหา

หน่วยข้อมูลย่อย: สำนักพิมพ์ PUBLISHER

ชื่อ:	สำนักพิมพ์
ตัวระบุ:	สำนักพิมพ์
คำจำกัดความ:	หน่วยงานที่ผลิตสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น:	ตัวอย่าง สำนักพิมพ์ หมายถึง บุคคล หน่วยงาน หน่วยบริการ โดยทั่วไปชื่อสำนักพิมพ์ควรใช้ชื่อบุคคลหรือหน่วยงานที่ผลิตผลงาน

หน่วยข้อมูลย่อย: ผู้ร่วมงาน CONTRIBUTOR

ชื่อ: ผู้ร่วมงาน
ตัวระบุ: ผู้ร่วมงาน
คำจำกัดความ: บุคคลหรือหน่วยงานที่มีส่วนร่วมสร้างเนื้อหาของผลงาน
ข้อคิดเห็น: โดยทั่วไปชื่อผู้ร่วมงานควรใช้ชื่อบุคคลหรือหน่วยงานที่ร่วมผลิตผลงาน

หน่วยข้อมูลย่อย: ปี DATE

ชื่อ: ปี
ตัวระบุ: ปี
คำจำกัดความ: ปีที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในวงจรชีวิตของทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น: โดยทั่วไป ปีจะสัมพันธ์กับการสร้างสรรค์และเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อแนะนำวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด คือเขียนตามแบบแผน ISO 8601 และตามแบบ ปี-เดือน-วัน YYYY-MM-DD

หน่วยข้อมูลย่อย: ประเภท TYPE

ชื่อ: ประเภททรัพยากร
ตัวระบุ: ประเภท
คำจำกัดความ: ธรรมชาติหรือชนิดของเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น: ประเภทหมายถึงคำที่อธิบายหมวดวิชา ภาระหน้าที่ ชนิด หรือ ลำดับชั้น
ข้อเสนอมือปฏิบัติที่ดีที่สุด คือให้เลือกใช้ศัพท์ควบคุม ตัวอย่าง เช่น รายการที่คำจำกัดความระบุในคู่มือปฏิบัติสำหรับดับลินคอร์ฉบับร่าง ส่วนการอธิบายลักษณะรูปร่างของทรัพยากรสารสนเทศให้ใช้ส่วนคำย่อย รูปแบบ

หน่วยข้อมูลย่อย: รูปแบบ FORMAT

ชื่อ: รูปแบบ
ตัวระบุ: รูปแบบ
คำจำกัดความ: การอธิบายลักษณะรูปร่างของทรัพยากรสารสนเทศเชิงกายภาพและดิจิทัล
ข้อคิดเห็น: โดยทั่วไป รูปแบบอาจรวมประเภทของสื่อหรือมิติของทรัพยากร รูปแบบอาจใช้บอกว่าเป็นซอฟต์แวร์หรืออุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการแสดงผลหรือเพื่อปฏิบัติการ

หน่วยข้อมูลย่อย: รหัส IDENTIFIER

ชื่อ: รหัสทรัพยากรสารสนเทศ
ตัวระบุ: รหัส
คำจำกัดความ: การอ้างอิงถึงทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบปัจจุบัน
ข้อคิดเห็น: ข้อเสนอมือปฏิบัติที่ดีที่สุด คือให้ระบุทรัพยากรโดยใช้สายอักขระหรือตัวเลขตามแบบแผนการกำหนดรหัสประจำตัว ตัวอย่าง ระบบรหัสเลขประจำตัว เช่น URI, URL, DOI, ISBN

หน่วยข้อมูลย่อย: SOURCE ต้นฉบับ

ชื่อ: ต้นฉบับ
ตัวระบุ: ต้นฉบับ
คำจำกัดความ: การอ้างอิงถึงที่มาของทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น: ทรัพยากรสารสนเทศฉบับปัจจุบันอาจจัดแปลงบางส่วนหรือทั้งเรื่อง ข้อเสนอมือปฏิบัติที่ดีที่สุด คือให้ระบุทรัพยากรโดยใช้สายอักขระหรือตัวเลขตามแบบแผน

การกำหนดรหัสประจำตัว

หน่วยข้อมูลย่อย: LANGUAGE ภาษา

ชื่อ: ภาษา
ตัวระบุ: ภาษา
คำจำกัดความ: ภาษาที่ใช้ในการเรียงเรียงสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น: ข้อเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับข้อความในส่วนคำย่อ ภาษา
ใช้ตามแบบ RFC 1766 คือใช้รหัสพยัญชนะ 2 ตัวอักษร (ISO 639)
ตามตัวรหัสประเทศ 2 ตัวอักษร (ISO 3166) ตัวอย่าง 'en-uk'
สำหรับ
ภาษาอังกฤษที่ใช้ในประเทศอังกฤษ

หน่วยข้อมูลย่อย: เรื่องที่เกี่ยวข้อง RELATION

ชื่อ: เรื่องที่เกี่ยวข้อง
ตัวระบุ: เรื่องที่เกี่ยวข้อง
คำจำกัดความ: การอ้างอิงถึงทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
ข้อคิดเห็น: ข้อเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดคือให้อ้างอิงทรัพยากรโดยใช้สายอักขระหรือตัวเลข
ตามแบบแผนการกำหนดรหัสประจำตัว

หน่วยข้อมูลย่อย: COVERAGE ขอบเขต

ชื่อ: ขอบเขต
ตัวระบุ: ขอบเขต
คำจำกัดความ: ระยะเวลาหรือขอบเขตเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น: โดยทั่วไปขอบเขตหมายถึง สถานที่ ที่ตั้ง ชื่อภูมิศาสตร์ ช่วงเวลา

วันที่ ขอบเขตอำนาจการบริหารการปกครอง

ข้อเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดคือการเลือกใช้ศัพท์บังคับ เช่น อรรถาภิธาน
อักขรานุกรมภูมิศาสตร์ ประกาศราชบัณฑิตยสถานว่าด้วยการถอดอักษรไทยเป็น
และการสะกดชื่อภูมิศาสตร์ และให้เขียนชื่อสถานที่ระยะเวลาเป็นคำบรรยายแทน

หน่วยข้อมูลย่อย: สิทธิ RIGHT MANAGEMENT

ชื่อ: สิทธิ
ตัวระบุ: สิทธิ
คำจำกัดความ: ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของสิทธิในทรัพยากรสารสนเทศ
ข้อคิดเห็น: โดยทั่วไป หน่วยข้อมูลย่อย สิทธิ จะแสดงในรูปข้อความประกาศว่าด้วยการ
จัดการสิทธิในทรัพยากรสารสนเทศ หรืออ้างอิงถึงหน่วยที่บริการสารสนเทศ
ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิรวมถึงสิทธิของทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ และสิทธิใน
ทรัพย์สินอื่นๆ ถ้าไม่มีข้อความประกาศในส่วนคำย่อ สิทธิ หมายความว่าไม่
สามารถสรุปสถานะหรือสิทธิความเป็นเจ้าของทรัพยากรสารสนเทศเรื่องนั้นๆ

ตัวขยายดับลินคอร์ ภาษาไทย (DC Qualifiers)
 แปลโดย ประดิษฐา ศิริพันธ์ 2544-08-08

ชื่อเรื่อง   ตัวขยายดับลินคอร์
 ประกาศ   วันที่ 2000-07-11
 ตัวระบุ   <http://dublincore.org/documents/2000/07/11/dcmes-qualifiers/>
 สำหรับใช้แทน   ไม่มี
 แทนโดย   ไม่มี
 ฉบับล่าสุด   <http://dublincore.org/documents/dcmes-qualifiers/>
 ฉบับแปล   <http://dublincore.org/resources/translations/>

สถานภาพ   เอกสารนี้เป็นข้อเสนอของโครงการริเริ่มดับลินคอร์เมตะดาต้า
 ลักษณะ   เอกสารนี้อธิบายวิธีปฏิบัติสำหรับตัวขยายดับลินคอร์ 2 ประเภท
               และให้รายชื่อตัวอย่างตัวขยายที่คณะกรรมการว่าด้วยการใช้งานดับลินคอร์
               เห็นชอบ

คำอธิบายศัพท์

attribute   ลักษณะประจำ
 qualifier   ตัวขยาย (คำแปล ศสท. สำหรับดับลินคอร์)
 idenifier   ตัวระบุ
 instance   ตัวอย่าง

อ้างอิง   ศัพท์ราชบัณฑิตยสถาน <http://www.royin.go.th>

บทนำ

เอกสารฉบับนี้นำเสนอผลจากการพัฒนาแบบอย่างตัวขยาย เพื่อใช้สำหรับ
 ชุดหน่วยข้อมูลย่อยของดับลินคอร์เมตะดาต้า รายชื่อตัวขยายที่เสนอนี้ คณะทำงาน
 เฉพาะเรื่องหน่วยข้อมูลย่อยของโครงการริเริ่มดับลินคอร์เมตะดาต้าเป็นผู้ระบุให้ใช้
 และคณะกรรมการว่าด้วยการใช้งานดับลินคอร์เป็นผู้ตัดสินให้ใช้เป็นระเบียบวิธีปฏิบัติที่ดี
 ในการกำหนดตัวขยายตามคุณสมบัติหน่วยข้อมูลย่อยของดับลินคอร์เมตะดาต้า คณะ
 ทำงานเสนอตัวขยายที่มีพบว่าผู้ใช้มาก และคาดว่าจะทำให้หน่วยงานอื่นที่มีลักษณะ
 งานต่าง ๆกันยอมรับรูปแบบที่เสนอ และนำไปใช้งานร่วมกัน คณะกรรมการว่าด้วยการใช้
 งานดับลินคอร์ เป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการพิจารณาและลงคะแนนตัดสินให้ใช้ข้อเสนอ
 ฉบับนี้

การพิจารณาองค์ประกอบของตัวขยาย เน้นสิ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ ใช้งานอยู่แล้ว โดย
 เฉพาะเรื่องศัพท์ควบคุม บันทึกหมายเหตุ และคำศัพท์ ตัวขยายอื่นๆที่เสนอเพิ่มนอก
 จากที่ใช้อยู่เป็นการเสนอเบื้องต้นเพื่อพิจารณา ยังมีศัพท์บังคับและระบบจัดหมู่อีก
 จำนวนมากที่มีได้รวมไว้ในที่นี้ โครงการริเริ่มดับลินคอร์เมตะดาต้ายินดีรับข้อเสนอ
 ตัวขยายใหม่ๆ ที่มีผู้เสนอให้เพิ่มนอกเหนือจากมาตรฐานที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ชุดหน่วยข้อมูลย่อยของดับลินคอร์เมตะดาต้า บางครั้งอาจจะอธิบายการใช้ตัวขยายที่
 ผู้ปฏิบัติไม่คุ้นเคยเพราะให้ข้อมูลเจาะจงเฉพาะกลุ่มมากเกินไป การตีความหมายเกี่ยวกับ
 คำอธิบายขึ้นอยู่กับความประสงค์การใช้งาน ซึ่งอาจไม่สนใจตัวขยายที่ไม่เข้าใจ

และมุ่งความสนใจเฉพาะความหมายกว้างๆ โดยไม่ต้องใช้ตัวขยายก็ได้ เกณฑ์ที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อขยายความหน่วยข้อมูลย่อยดับลินคอร์ ก็คือ Dumb-Down Principles หมายความว่าผู้ใช้สามารถละเอียดตัวขยายตัวใดก็ได้ และถือว่าหน่วยข้อมูลย่อยนั้นไม่มีตัวขยาย อาจดูเหมือนไม่มีจุดยืน แต่ค่าของหน่วยข้อมูลย่อยก็ยังคงอยู่และเป็นประโยชน์สำหรับการสืบค้นข้อมูล

ในอนาคตคาดหวังว่าผู้ใช้ตัวขยายจะเสนอตัวขยายเพิ่มขึ้น เพื่อความเหมาะสมสำหรับการใช้งานเฉพาะของตนเอง ตัวขยายที่เพิ่มขึ้นไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใช้อื่นเข้าใจอย่างไรก็ตาม ตัวขยายที่เป็นแบบเดียวกับเกณฑ์กำหนดไว้ย่อมเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มอื่นด้วย และจะมีการใช้ตามภายใต้เนื้อหาวิชากว้างๆ และในกลุ่มที่รับผิดชอบสารสนเทศหลากหลายสาขา